

Programmacontouren

Druk op Bedrijfsleven

Verduurzamen Bedrijfslocaties

Partners

Twente Board Development met Ondernemers, Onderwijs en Overheden

Ondernemend Twente, Twentse Gemeenten, Universiteit Twente, Saxion, ROC van Twente, Novel-T, Oost NL, Provincie Overijssel en Ministerie van EZK

Online publicatieversie 12-2-2024

De uitwerking van deze thema's vormt geen juridisch kader voor het beoordelen van projecten. Voor de beoordeling door Twente Board van projectvoorstellen zijn KRACHT-criteria en het convenant met het Rijk bepalend.

Inhoudsopgave

Inleiding - het doorlopen proces	3
De opgave	3
Verduurzamen bedrijfslocaties.....	3
Doel van het programma	4
KPI's.....	4
Criteria	4
Programmaliijn 1: Coördinatie , versterken van de samenwerking op bedrijventerreinen	5
Programmaliijn 2: Investeringsprojecten verduurzaming bedrijventerreinen	6
Programmaliijn 3: Aanjagen van collectieven, haalbaarheidsprojecten en financieringsnetwerk.....	7

Regiodeal Convenant

Inleiding - het doorlopen proces

De Regio Deal is (RD) opgesteld in samenwerking met schrijfteams en kernteams die goed zijn vertegenwoordigd vanuit de 30's. Zowel kennis vanuit proces als kennis vanuit de inhoudelijke thema's is hierbij aan tafel gezet. Vervolgens is na toekenning van de RD het kernteam "BOD verduurzamen bedrijfslocaties" samengesteld, dat nauw betrokken is om vanuit het convenant de uitdagingen en opgave onder de loep te nemen en te bepalen hoe we met de gestelde kaders zo groot mogelijke impact kunnen realiseren. Hierbij is de behoefte opgehaald via de 30-achterbannen van het kernteam, waardoor in uitvoering en de hierna beschreven programmalijnen de bottom-up behoefte leidend is geweest. Om zoveel mogelijk impact te realiseren met de beschikbare middelen, worden projectvoorstellen geprioriteerd door middel van criteria en gebundeld in één programma met programmalijnen.

De opgave

Een sterk Twents bedrijfsleven is de basis voor brede welvaart, een goede inkomenspositie van inwoners en baan zekerheid. Met ruim 58.000 bedrijven is het Twentse ondernemerslandschap gefragmenteerd. De regio heeft veel MKB en weinig grote bedrijven die het voortouw nemen, waardoor de afstand tussen koplopers en het peloton groter wordt. Opgaven zoals de krapte op de arbeidsmarkt, besparen van energie, verduurzamen van de bedrijfsvoering en digitalisering zijn complex. Dit vraagt dat het brede MKB vanuit de eigen behoefte (beter) gebruik kan maken van de instrumenten, kennis en kunde die in de regio aanwezig zijn en/of in samenwerking met collega-ondernemers kan worden ontwikkeld. Daarbij liggen er kansen voor het regionale bedrijfsleven in de grensoverschrijdende samenwerking met Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen, bijvoorbeeld op het gebied van digitaliseren en de circulaire economie.

Verduurzamen bedrijfslocaties

Twentse Bedrijfslocaties worden al ingezet als proeftuinen voor verduurzaming, nu komt de focus te liggen op het toepassen van innovaties, fysieke investeringen door samenwerkende bedrijven gericht op verduurzaming en zelfvoorzienende energie in de toekomst. Hierbij worden de kansen benut door aan te sluiten bij de transities die nodig zijn in relatie tot het landelijk gebied, biodiversiteit, circulariteit en klimaatadaptie. Middels samenwerking tussen overheden en ondernemers beoogt de Regio Deal bedrijfslocaties en clusters van bedrijven ook voor te bereiden op (aanstaand) rijksbeleid op het terrein van verduurzamen van bedrijfslocaties in de Regio. De Regio Deal versterkt en hangt samen met de ruimtelijke arrangementen, die in begin 2024 met het Rijk worden afgesproken binnen het programma NOVEX (ruimtelijke puzzel). Er wordt gewerkt aan het vormgeven van duurzame collectieven in lijn met de bestaande aanpak Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen en Smart Energy Hubs. Hierin zetten bedrijven zich gezamenlijk in om verduurzaming te versnellen door ervaringen te delen en energieverbruik en –opwek te balanceren, maar ook te werken aan collectieven die samen de verduurzaming van bedrijventerreinen realiseren. Toepasbaar en schaalbaar maken van innovaties en technologie op het gebied van energieopslag en waterstof, die ontwikkeld zijn binnen het bestaande grensoverschrijdend energiecluster.

Doel van het programma

Het (MKB) bedrijfsleven op bedrijventerreinen en werklocaties ondersteunen op het gebied van verduurzamen van bedrijfslocaties, digitaliseren en verduurzamen van hun bedrijfsvoering en aanjagen van circulaire waardeketens, met bijkomend effecten dat door digitalisering en automatisering de arbeidsproductiviteit stijgt en dat door meer circulariteit wordt bijgedragen aan de uitdagingen op het gebied van klimaat, energie en natuur.

KPI's

- *Het streven is om op minimaal 4 bedrijventerreinen/werklocaties fysieke investeringen te doen voor het verduurzamen van de energievoorziening door samenwerkende bedrijven, met als doel op de langere termijn zo veel mogelijk zelfvoorzienend in energie te worden op deze locaties;*
- *Het opzetten van een regionale structuur voor het ondersteunen van collectieven aan bedrijven die concreet aan de slag willen met verduurzamen van de energievoorziening;*
- *Een samenwerkingsstructuur opzetten tussen overheden en bedrijfsleven gericht op (aanstaand) Rijksbeleid voor het verduurzamen van de fysieke energie-infrastructuur en openbare ruimte op regionale bedrijfslocaties.*

Rollen

- Twente Board Development (TBD) is de uitvoeringsorganisatie van de Twente Board en voor de regiodeal verantwoordelijk voor de procesregie op het programma.
- Voor de inhoudelijke uitvoering ligt de regie bij de consortia
- TBD kwalificeert de aanvragen en voorziet deze van een advies richting aanvragers en richting de Twente Board, waarmee we gezamenlijk uitvoering van de Programmalijnen realiseren.
- Gemeenten in samenspraak met de ondernemers bepalen de prioriteiten.
- De Twente Board neemt besluiten.
- In dit gehele proces wordt de input van stakeholders, bijvoorbeeld via kernteam of strategische partners meegenomen waar kan en waar nodig.
- De 30's werken samen binnen het kernteam en hebben daarin een adviserende rol. Zij brengen de behoeften in kaart bij ondernemers, daarin is Ondernemend Twente leidend en werkt daarin samen met strategische partners in het regionale innovatie-netwerk. De 30's zijn verantwoordelijk voor het aanleveren van ideeën en het schrijven van voorstellen.

Criteria

In samenwerking met vertegenwoordigers vanuit Ondernemers, Overheid en Onderwijs hebben we binnen de Regio Deal de thema's 'toegankelijkheid van de zorg', 'al het beschikbare talent is nodig' en 'druk op het regionale bedrijfsleven' verder uitgewerkt. Deze gezamenlijke uitwerking in programmacontouren zorgt er voor dat 3 O breed de thema's goed zijn doorleefd. Er is inzichtelijk gemaakt wat er nodig is en dat geeft ons gezamenlijk richting.

De uitwerking van deze thema's vormt geen juridisch kader voor het beoordelen van projecten. Voor de beoordeling door Twente Board van projectvoorstellen zijn KRACHT-criteria en het convenant¹ met het Rijk bepalend.

¹ https://twente.com/Files/Images/Mini-websites/Twente-Board/investeren/Convenant_Regio_Deal_Twente_Board.pdf

Programmaliijn 1: Coördinatie , versterken van de samenwerking op bedrijventerreinen

KPI 1 - samenwerking overheden en ondernemers gericht op aankomend beleid

Aanleiding

Onderzoeken van CE Delft, CLOK, TNO en de Transitie makers laten zien dat de verduurzaming van bedrijventerreinen vaak vastloopt op een gebrek aan organisatiegraad. Dit is de reden dat PVB Nederland² zich bij het verduurzamen van bedrijventerreinen in eerste instantie richt op het opbouwen van organiserend vermogen. Ook in Twente wordt dit onderkend door de gemeenten en ondernemersverenigingen.

Doel

In deze lijn werken we aan duurzame collectieven van bedrijven in nauwe afstemming met gemeenten in Twente, met het verduurzamen van bedrijventerreinen als doel.

Aanpak

- *Versterking ecosysteem bedrijventerreinen en werklocaties in Twente*

Door te werken aan gebiedsagenda's voor bedrijventerreinen

- *Verduurzaming werklocaties in Twente*

Door middel van onderzoeksagenda / haalbaarheidsonderzoeken

Door een gezamenlijk onderzoek te starten maken we niet alleen inzichtelijk hoe groot deze uitdagingen zijn, maar ook hoe we tot concrete oplossingen kunnen komen. De onderzoeksvraag luidt als volgt: "Welke maatregelen kunnen de werklocaties gezamenlijk treffen om de omvang van netcongestie en toekomstige watertoegankelijkheid op de locaties te beperken en op te lossen"? Dit met als doel om de kwaliteit van de werklocaties te kunnen behouden en andere werklocaties van (blauwdruk)voorbeelden te kunnen voorzien. Daar profiteert de regio als geheel van. Ook nemen we ruimte op in dit programmalijn voor haalbaarheidsonderzoeken op andere plekken.

- *Door middel van backoffice & samenwerking*

We zien de mogelijkheid om hierin een integratie met de gewenste backoffice te realiseren, met o.a. een Regionaal Energieteam Bedrijven Twente en een backoffice voor het beheer van de topwerklocaties, en daarmee invulling te geven aan de tweede KPI van dit regiodeal programma. Dit willen we doen door structurele samenwerking tussen ondernemersverenigingen en overheden te realiseren. Voor het opzetten en begeleiden hiervan is er op dit moment onvoldoende capaciteit beschikbaar bij het bedrijfsleven. Een gemeenschappelijke backoffice moet ons hierbij gaan helpen, nu en in de toekomst. Deze capaciteit is o.a. nodig voor het formuleren van programma's en projecten in de toekomst, gedreven door ondernemers en in drie-o samenwerking.

- *Vergroening van bedrijventerreinen*

Naar vergroening van bedrijventerreinen is veel onderzoek gedaan. Elke keer blijkt dat vergroening een bijdrage biedt op meerdere vlakken; waardevermeerdering en behoud van het terrein en de gebouwen, het biedt een gezondere werkomgeving aan werknemers op de bedrijventerreinen, het versterkt de biodiversiteit, vermindert de gevolgen van hevige regenval of hitte, etc.

De betere vergroeningsprojecten op bedrijventerreinen vinden plaats op collectieve schaal, waarbij bij voorkeur zowel de openbare als de private ruimte deelnemen aan het project.

Resultaten

² www.pvbnederland.nl

- Een samenwerkingsstructuur opzetten tussen overheden en bedrijfsleven gericht op (aanstaand) Rijksbeleid voor het verduurzamen van de fysieke energie-infrastructuur en openbare ruimte op regionale bedrijfslocaties.
- Uitvoeringsplannen voor bedrijventerreinen

Programmalijn 2: Investeringsprojecten verduurzaming bedrijventerreinen

KPI 2 - fysieke realisatie

Aanleiding

Er zijn een groot aantal concrete investeringsprojecten geïnventariseerd i.s.m. ondernemersverenigingen en gemeenten. Projecten waarbij naast onderzoek, wordt geïnvesteerd in de realisatie door middel van investeringen in hardware, decentrale energie-infrastructuur of klimaatadaptieve maatregelen. Met deze projecten maken we in de regiodeal daadwerkelijk verschil.

Doel

Realisatie van (decentrale) energie-infrastructuur of klimaatadaptieve maatregelen.

Aanpak

- *Realisatie van Smart Energy Hubs*

Vanuit provinciaal beleid wordt al ingezet op smart energy hubs. Het uitgangspunt van een Smart Energy Hub is het transport van energie over grotere afstanden van opwek naar gebruik te minimaliseren en daarmee het regionale elektriciteitsnet niet onnodig te belasten, door lokaal energie op te wekken, uit te wisselen en te gebruiken. Er ontstaat hiermee ruimte op het energienet voor het inpassen van opgewekte capaciteit van andere duurzame energiebronnen, vanuit bijvoorbeeld de Regionale Energie Strategie. Oplossingen die gevonden worden, moeten schaalbaar zijn en inspiratie bieden voor andere bedrijven en bedrijfslocaties in Twente. Door energie op te wekken op het eigen bedrijventerrein, ontstaat er minder druk op het landelijk gebied. Wanneer bedrijven laten zien dat ze verantwoordelijkheid nemen in de energietransitie, ontstaat er naar verwachting meer draagvlak onder inwoners om samen deze transitie door te maken. De Regio Deal focust op het op korte termijn realiseren van concrete projecten, door gebruik te maken van bestaande onderzoeken en analyses. Schaalbare oplossingen maken gefaseerd instappen door bedrijven in oplossingen mogelijk, rekening houdend met de ongelijktijdigheid in investeringsbereidheid bij bedrijven. Hiervoor wordt de nodige samenwerking tussen bedrijven georganiseerd, gaat het om het “verleiden” van (mkb-) bedrijven om deel te nemen aan verduurzaming van de energievoorziening, het dempen van onrendabele top in de benodigde (voor)investeringen en het toepassen van nieuwe technologie, met name waar de regio sterk in is. Daarbij wordt duidelijke link gelegd met het euregionale energiecluster dat in ontwikkeling is.

- *Realisatie van warmte & koude oplossingen*

- *Realiseren werklandschappen van de toekomst*

Om het vestigingsklimaat van de bedrijventerreinen op peil te houden, en bedrijvigheid te blijven trekken die past in het Twentse techniekprofiel zijn aantrekkelijke en gezonde bedrijventerreinen nodig. Dit kan worden gerealiseerd door te vergroenen en klimaat adaptieve oplossingen te vinden. Dit draagt direct bij aan de biodiversiteit, het vestigingsklimaat, en het welzijn van werknemers. Projecten moeten als inspiratiebron dienen voor de gehele regio. We sluiten hiermee aan op het Nationaal Groeifonds Programma Werklandschappen van de Toekomst.

Resultaat

Het streven is om op minimaal 4 bedrijventerreinen/werklocaties fysieke investeringen te doen voor het verduurzamen van de energievoorziening door samenwerkende bedrijven, met als doel op de langere termijn zo veel mogelijk zelfvoorzienend in energie te worden op deze locaties;

Programmalijn 3: Aanjagen van collectieven, haalbaarheidsprojecten en financieringsnetwerk

KPI 3 - regionale structuur bedrijfsconsortia

Aanleiding

De afgelopen maanden hebben enkele Twentse gemeenten en ondernemersverenigingen al een inventarisatie gedaan naar de mogelijkheden van Smart Energy Hubs en fysieke investeringen. Dit om verduurzaming en groei van bedrijven te blijven stimuleren, ondanks de toenemende netcongestie in de regio. Vanuit diverse instanties worden Smart Energy Hubs als gedeeltelijke oplossing gezien van de netcongestie. Door zowel administratieve als fysieke oplossingen worden bedrijventerreinen levendig gehouden en blijft de elektrificatie en verduurzaming mogelijk.

Doel

In deze programmalijn worden de voorbereidingen voor een Smart Energy Hub of andere fysieke investeringen getroffen, met het uitvoeren van haalbaarheidsonderzoeken en het opstellen van plannen van aanpak met als doel samenwerkende bedrijven met een concreet investeringsplan en een sluitende business case opleveren. De intentie is om bij positieve uitkomsten over te gaan tot realisatie.

Aanpak

Het bundelen van bestaande capaciteiten aangevuld met eventueel nieuwe capaciteiten een structuur ontwikkelen met als doel haalbaarheidsonderzoeken uitvoeren, bedrijven laten samenwerken en daaropvolgend het ontwikkelen van plannen van aanpak i.s.m. lokale overheid en ondernemers. Daarbij wordt er ook gewerkt aan kennisverrijking voor de regio en een blauwdruk voor locaties die volgen.

Resultaat

Het opzetten van een regionale structuur voor het ondersteunen van collectieven aan bedrijven die concreet aan de slag willen met verduurzamen van de energievoorziening;